

Opettajat koolla lahjakkuuden äärellä

– Moni on kuullut sanottavan, että hyvät ja lahjakkaat oppivat aina. Hyvät ja lahjakkaat oppivat aina kuitenkin vähemmän kuin mihin heillä on potentiaalia.

LOVISA Näin sanoo Martinlaakson lukion matematiikan opettaja, opetuskulttuurin kehittäjä **Pekka Peura**. Hän ja pari muuta asiantuntijaa olivat lauantaina mukana Loviisassa järjestetyssä opettajien kiky-päivässä, jonka teemana oli lahjakkuus. Päivään osallistui noin 150 loviisalaisopettajaa.

Pekka Peura on yksi maamme tunnetuimmista yksilöllisen opetuksen edelläkävijöistä. Hän on todennut, että perinteisessä opetuksessa korkeamman tason osaamistaitojen harjoittelu puuttuu usein täysin.

Se, mitä kaikille oppilaille kouluisa opetetaan, on suunniteltu etukäteen.

– Eli ei kysytä, mitä osaat.

Tämä ei Peuran mukaan motivoi niitä oppilaita, joilla olisi mahdollisuus oppia enemmän.

– Esimerkiksi Mensassa, jonka jäsen on ole, on ihmisiä, jotka eivät ole kouluaikana tajunneet olevansa älykkäitä. Työelämässä he sitten ovat sen ymmärtäneet esimerkiksi oppimalla nopeasti uusia asioita. Koulussa he ovat olleet keskinkertaisia suorittajia ja tylsistyneet, kun eivät ole saaneet tarpeeksi haastetta. Tämä on iso heikkous koulussa. Peura toteaa, että nykyinen koulukulttuuri on tasapäästävä ja keskittönsä oppiminen korostuu. Osa oppilaita ei pysy keskitason vauhdissa ja osalle vaihtu on liian hidas. Ihanteellista olisi, jos jokaista oppilasta voitaisiin opettaa sillä tasolla, millä oppiminen parhaiten toteutuu.

– Lahjakkaille pitäisi olla omat haasteet, heikommille omansa ja keskitasolle omansa. Näin jokainen saisi myönteisiä oppimisen kokemuksia.

Ajatus tuntuu hyvältä, muttei ehkä realistiselta.

– Kyllä sellaiseen pystytään. Esimerkiksi Ruotsissa on jo 36 koulua, joissa oppilaat saavat oman tasonsa mukaista opetusta. Hinta on sama kuin normaalikoulussa.

– Jotta tällainen olisi mahdollista Suomessa, se vaatisi kulttuurin muuttumista. Aikaa menee 20-40 vuotta, Peura arvelee.

Tilanne saattaa kuitenkin muuttua nopeamminkin.

– Tekniikan kehitys voi tuoda sellaisia sovelluksia ihmisten ulottuville, että koulun ulkopuolella opitaan enemmän kuin koulussa. Tällöin koulu ajautuu kriisiin ja silloin on pakko uudistaa. Mutta jos koulun ulkopuolinen yhteiskunta ei koulua kriisiin aja, menee uudistuksiin vähintään 20 vuotta.

KEHITTÄJÄ. Opettaja Pekka Peura kannattaa yksilöllistä opetusta tasapäästävänsä sijaan. Esimerkiksi matematiikassa on huomattavasti enemmän keskitason taitajia kuin huippuosaajia. Hän uskoo, että tilanne voisi kääntyä, jos jokainen oppilas saisi riittävästi tasoisiaan haasteita. KUVA: EIJA KOSONEN

KIKYÄ. Opettajien kiky-päivässä puntaroihin lahjakkuutta. Äänessä Pekka Peura. KUVA: EIJA KOSONEN

Aikaa kohtaamiselle

Peura pitää blogia, jossa hän ja-

kaa ajatuksiaan kaikkien, niin lahjakkaiden kuin muidenkin oppilai-

den, huomioinnottamisesta opetuksessa. Koulujärjestelmämme pahin puute on hänen mielestään kohtaan-

– Nykyjärjestelmässämme ei ole aikaa ihmiselle. Se, että ”kiire” on yksi yleisimmistä sanoista, joita opettajan suusta kuulee, osoittaa juuri sen ongelman, jonka ratkaisemiseen pitäisi kaikkein eniten kiinnittää huomiota.

Peura toteaa blogissaan, ettei opettajilla ole aikaa aidosti kohdata oppilasta, kuunnella häntä eikä nähdä häntä. Sen vuoksi ei ole mahdollisuutta antaa myöskään oikeamlaista palautetta.

Peuran mielestä asiaan on olemassa yksinkertainen ja toimiva ratkaisu. Kalenteriin, lukujärjestykseen, raivataan tilaa opettajan ja oppilaan henkilökohtaiseen kohtaamiseen esimerkiksi 15 minuuttia viikottain.

– Kaksi asiaa mahdollistuu, jos se-ikä opettajan että oppilaiden kalenteriin merkitään aikaa kohtaamiselle viikottasolla. Opettajat voivat toimia enemmän opettajina, koska heidän on mahdollista kuunnella ja nähdä oppilaansa sekä vastata heidän todellisiin tarpeisiinsa. Oppilaiden puolestaan saa henkilökohtaisen op-

– Kaksi asiaa mahdollistuu, jos se-ikä opettajan että oppilaiden kalenteriin merkitään aikaa kohtaamiselle viikottasolla. Opettajat voivat toimia enemmän opettajina, koska heidän on mahdollista kuunnella ja nähdä oppilaansa sekä vastata heidän todellisiin tarpeisiinsa. Oppilaiden puolestaan saa henkilökohtaisen op-

Kurkota tähtiin

Loviisan kaupunki kehittää lahjakaiden lasten opetusta perusopetuksessa kaksikielisen Siktan mot sijärnorna - Kurkota tähtiin -hankkeen avulla. Vuoden 2019 joulukuuhun jatkuva hanke on saanut rahoituksen opetushallitukselta. Lahjakkaiden tukemiseen keskittyneet hanke on yksi opetushallituksen kärkihankkeista.

– Projekti ei keskity pelkästään kirjallisesti tai matemaattisesti lahjakkaisiin lapsiin, kuten lahjakkuusperinteisesti on kenties totuttu määrittelemään, hankkeen vetäjät **Tuula Äminne** ja **Anna Palasmaa** toteavat.

Tarkoituksena ei myöskään ole seuloa varhaiskasvatuksesta tai esi- ja alkuopetuksesta lapsia omiin erillisiin opetusryhmiinsä.

– Lahjakkuus on paljon enemmän kuin älykkyyssosamaaria. Lahjakkuiden kirjo on valtava sosiaalisesta lahjakkuudesta matemaattiseen erityisosaamiseen. Nyky-yhteiskunnassa useilla erilaisilla, uusilakin, lahjakkuuksilla on tilausta.

Teemaan liittyvä luentotilaisuus yleisölle ja kolmannen sektorin toimijoille järjestetään talven aikana.

EIJA KOSONEN

eija.kosonen@lovari.fi